

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової
медицини**

Силабус навчальної дисципліни
«Нормальна та патологічна анатомія»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 60 годин, 2,0 кредити ЄКТС.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини Одеса, морфологічний корпус ОНМедУ, 2 поверх. Валіховський провулок, 3а. База кафедри: Прозектура, університетська клініка, вул. Тініста, 8.
Викладач (-і)	Ситнікова В.О., д.мед.н., професор; Литвиненко М.В., к.мед.н., доцент; Бурячківський Е.С., к.мед.н. доцент; Олійник Н.М., к.мед.н. доцент; доцент; Нарбутова Т. Е., к.мед.н., доцент; Артьомов О.В., к.мед.н., доцент; Савенко Т.О. асистент; Трощенко Н.Ю. асистент.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Литвиненко Маріанна Валеріївна, завуч з дисципліни «Патоморфологія» +38-066-754-55-26 e-mail: mariana.lytvynenko@onmedu.edu.ua Плетньова Анжела Іванівна, лаборант кафедри: 728-54-17 e-mail: gistologia@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.30 до 16.00 кожного четверга, з 9.00 до 12.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 14.30 до 16.00 кожного четверга, з 9.00 до 12.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – “Патологічна анатомія”, є структурним підґрунтям хвороб людини для поглибленого засвоєння фундаментальних основ медицини та клінічної картини захворювань із подальшим використанням одержаних знань у практичній роботі медичної сестри, відпрацювання комунікативних навичок.

Мета дисципліни: Опанування здобувачем вищої освіти знань та формування елементів професійних компетентностей в галузі патологічної анатомії, та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання дисципліни:

1. Формування вмій та навичок з диференційної діагностики патологічних процесів, з використанням основних методів патоморфологічних досліджень.
2. Опанування вмінням трактувати етіологію, визначити патогенез та патологічні зміни при захворюваннях на різних етапах їх розвитку (морфогенезу), структурних основ ускладнень та наслідків хвороби.
3. Удосконалення навичок інтерпретувати патологію клітини та обґрунтовувати клініко- морфологічні характеристики загальнопатологічних процесів, що обумовлюють прояви хвороб.
4. Удосконалення навичок визначати наслідки, що виникають внаслідок змін умов життя людини та під час лікування і проведення діагностичних маніпуляцій.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

1. Терміни, які використовуються в курсі патологічної анатомії та основні методи патологоанатомічного дослідження.
2. Поняття етіології, патогенезу, морфогенезу, патоморфозу, вчення про хворобу, нозологію, принципи класифікації хвороб.
3. Сутність та основні закономірності загальнопатологічних процесів.
4. Характерні зміни внутрішніх органів при найважливіших захворюваннях людини.
5. Мати спеціалізовані знання про структурне підґрунтя хвороб, знати стандартні методики проведення розтину та прижиттєвої діагностики хвороб.
6. Знати патогенез та патологічні зміни при хворобах на різних етапах їх розвитку (морфогенезу), структурних основ ускладнень та наслідків хвороби;

Вміти:

1. Описувати морфологічні (макроскопічні, мікроскопічні) зміни тканин і органів при типових патологічних процесах і хворобах .
2. На підставі описування робити висновок про характер патологічного процесу та його клінічні прояви.
3. Оцінювати результати розтину.
4. Оцінювати морфологічні зміни в біопсійному та секційному матеріалі.
5. Аналізувати морфологічні прояви хвороб.
6. Аналізувати структурне підґрунтя розвитку хвороб та їх клінічних проявів, структурних основ одужання, ускладнень та наслідків із подальшим використанням

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової
медицини**

одержаних знань у практичній роботі медичної сестри.

7. Вміти проводити диференційну діагностику між патологічними процесами.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять, організації самостійної роботи здобувача, лекцій.

Методи навчання: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок мікроскопічної та макроскопічної діагностики патологічних процесів в органах і тканинах, проведення диференційної діагностики з використанням основних методів патоморфологічних досліджень, удосконалення навичок інтерпретувати патологію клітини та обґрунтовувати клініко-морфологічні характеристики загальнопатологічних процесів, що обумовлюють прояви хвороб, удосконалення навичок визначати наслідки різноманітних патологічних станів.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальна патологія (патологічна анатомія загальнопатологічних процесів)

Тема 1. Предмет і задачі патоморфології. Методи патоморфологічних досліджень. Поняття дистрофії. Внутрішньоклітинне накопичення білків, вуглеводів та ліпідів (паренхіматозні дистрофії). Патоморфологія позаклітинного накопичення складних білків (гіаліноз), жирів та вуглеводів (стромально-судинні дистрофії). Морфологія патологічного накопичення ендогенних і екзогенних пігментів. Морфологія порушення мінерального обміну.

Патологічна анатомія як наука, область практичної медицини і навчальний предмет. Задачі патологічної анатомії. Рівні дослідження структурних основ хвороб. Матеріал (об'єкти) і методи патоморфологічних досліджень. Визначення поняття «дистрофія», причини дистрофії. Патогенез і механізми дистрофії. Класифікація дистрофій. Морфогенез і морфологія паренхіматозних (внутрішньоклітинних) білкових, жирових та вуглеводних дистрофій (ліпідозів).

Стромально-судинні (позаклітинні) білкові, вуглеводні дистрофії та жирових, різновиди, морфологія, механізми, причини, наслідки.

Визначення змішаної дистрофії, класифікація. Класифікація гемоглобіногенних пігментів. Види порушень їх обміну. Порушення обміну ліпідогенних пігментів. Порушення обміну нуклеопротейдів. Порушення обміну кальцію, види кальциноза, його причини і морфологія.

Тема 2. Некроз-визначення, терміни і фази розвитку, наслідки. Клініко-морфологічні форми некрозу. Основи танатології. Смерть, механізми, ознаки. Біологічні, медичні, соціальні аспекти смерті внаслідок хронічного невиліковного

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

захворювання. Поняття танатогенезу. Структурні механізми припинення діяльності життєво важливих органів при природному перебігу хвороби.

Визначення некрозу, його причини, види, залежно від механізму дії патогенного чинника. Морфологічні ознаки некрозу. Ранні морфологічні і гістохімічні зміни. Морфологічні ознаки некрозу в ядрах. Морфологічні ознаки некрозу в цитоплазмі і міжклітинній речовині. Клініко-морфологічні форми некрозу. Коагуляційний некроз, причини розвитку, різновиду, мікро- макроскопічні зміни в ділянках некрозу. Ферментний і неферментний жировий некроз, локалізація, причини. Гангрена, визначення, класифікація. Суха та волога гангрена, локалізація, макроскопічні зміни некротизованої тканини. Пролежень, особливості розвитку, локалізація. Колікваційний (вологий) некроз, місце локалізації, макро- мікроскопічні зміни. Виходи некрозу. Апоптоз, визначення, морфологічні прояви апоптозу. Вплив зовнішніх чинників на регуляцію апоптозу. Категорії автономного апоптозу. Ознаки загальної смерті, механізми і терміни їх розвитку.

Тема 3. Гострі системні розлади кровообігу (гостра коронарна недостатність, шок) та системні розлади кровообігу при хронічній серцевій недостатності та їх наслідки. Регіональні розлади кровообігу (гіперемія, ішемія, плазморагія, кровотеча та крововилив). Порушення утворення й обігу лімфи. Порушення гемостазу: геморагічний синдром, тромбоз, ДВЗ-синдром. Емболія. Тромбоемболія легеневої артерії, танатогенез.

Різновиди загального артеріального повнокров'я. Місцеве артеріальне повнокров'я, види, причини, морфологія. Патоморфологія, наслідки стазу. Загальне венозне повнокров'я, види, причини розвитку, зміни в легенях і печінці при хронічному венозному повнокров'ї. Загущення крові, причини, морфологічні зміни в органах. Розрідження крові, причини, значення. Кровотеча, визначення, причини розвитку, класифікація. Крововилив, види, морфологія. Шок, визначення, класифікація. Стадії розвитку шоку, морфологічні зміни. Інфаркт, визначення, причини. Види інфарктів. Механізми розвитку і морфологічні зміни в зоні інфаркту. Порушення лімфообігу, причини, класифікація. Гостра і хронічна місцева лімфедема. Морфологія гострої і хронічної загальної лімфедери.

Тромбоз, визначення, причини і механізми тромбоутворення. Морфологія і види тромбів. Сприятливі і несприятливі виходи тромбозу. Визначення та стадії ДВЗ синдрому, причини виникнення. Визначення емболії, види емболів. Шляхи пересування емболів. Морфологія тромбоемболії легеневої артерії і судин великого круга кровообігу. Загальне уявлення про набряк, склад тканинної рідини, класифікація, локалізація накопичення рідини. Місцевий та загальний набряк. Зневоднення організму, механізми розвитку, ступені зневоднення.

Тема 4. Запалення: причини, морфогенез. Патоморфологія ексудативного запалення. Проліферативне (продуктивне) запалення: з утворенням загострених кондилон, навколо тварин-паразитів, проміжне продуктивне запалення, гранульоматозне запалення. Специфічне проліферативне запалення.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

Визначення запалення, етіологія. Морфологічні ознаки запалення. Морфологічні зміни при альтерації, ексудації і проліферації. Класифікація запалення по морфології, перебігу і залежно від реактивності організму. Патологічна анатомія різних форм ексудативного запалення.

Загальна характеристика продуктивного запалення, класифікація, наслідки. Проміжне (інтерстиціальне) запалення, морфологія, наслідки. Гранулематозне запалення, визначення гранулеми, етіологія, стадії гранулеми. Продуктивне запалення з утворенням поліпів і загострених кондилом; локалізація, етіологія, наслідки.

Тема 5. Морфологія імунопатологічних процесів. Реакції гіперчутливості, аутоімунні хвороби. Амیلордоз, реакції віжторгнення трансплантату. Компенсаторно-приспосувальні процеси. Регенерація. Структурні основи фізіологічної адаптації органів і клітин.

Первинні та вторинні органи імуногенезу, їх роль в розвитку імунних реакцій. Типи імунних реакцій. Визначення імунопатологічних процесів, класифікація. Порушення імуногенезу, пов'язані з патологією тимусу і патологією периферичної лімфоїдної тканини. Механізми розвитку реакцій гіперчутливості негайного і сповільненого типу. Класифікація реакцій гіперчутливості. Морфологічна характеристика реакції гіперчутливості сповільненого типу (ГСТ) і гіперчутливості негайного типу (ГНТ). Морфологічна характеристика реакції відторгнення трансплантата. Визначення і класифікація аутоімунних захворювань. Класифікація імунodefіцитних станів. Класифікація первинних імунodefіцитних синдромів. Комбіновані імунodefіцитні синдроми, види, стан органів імуногенезу, клінічні прояви. Синдроми недостатності клітинного та гуморального імунітету, стан органів імуногенезу, клінічні прояви. Причини розвитку вторинних імунodefіцитних станів.

Поняття компенсації і пристосування. Стадії компенсаторного процесу. Прояви пристосовних процесів. Гіпертрофія і гіперплазія, визначення, класифікація. Атрофія, визначення, класифікація. Визначення регенерації, класифікація. Регуляція і фази регенераторного процесу. Характеристика фізіологічної регенерації. Види репаративної регенерації. Характеристика повної та неповної регенерації. Патологічна регенерація, умови виникнення, види. Види загоєння ран. Загоєння ран первинним і вторинним натягненням.. Визначення організації, інкапсуляції, цирозу та склерозу, морфологія. Метаплазія і дисплазія, визначення, морфологічна характеристика. Ступені дисплазії.

Тема 6. Онкогенез. морфологічні особливості та види росту доброякісних і злоякісних пухлин. Морфологічна характеристика основних етапів розвитку злоякісних пухлин. Клініко-морфологічна номенклатура пухлин. Доброякісні та злоякісні неепітеліальні (мезенхімальні) пухлини. Саркома: особливості розвитку й метастазування. Пухлини фібробластичного, міофібробластичного та фіброгістіоцитарного генезу. Пухлини з жирової та м'язової тканини, пухлини з судин.

Пухлини, визначення, сучасні теорії канцерогенезу. Морфогенез пухлини,

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

морфогенетичні варіанти виникнення пухлини. Будова пухлини. Види росту пухлин. Атипізм пухлини, визначення, види. Морфологічна характеристика тканинного і клітинного атипізму. Передпухлинні (передракові) стани і зміни, морфологія. Метастазування: види, закономірності, механізми. Рецидив, визначення. Сучасна класифікація пухлин. Морфологічні особливості доброякісних пухлин. Морфологічні особливості злоякісних пухлин. Загальна характеристика і номенклатура пухлин з тканин, які походять з мезенхіми.

Тема 7. Пухлини з епітелію: доброякісні та злоякісні органонеспецифічні та органоспецифічні епітеліальні пухлини, рак (особливості розвитку, метастазування, гістологічні форми). Пухлин нервової тканини. Особливості пухлин центральної нервової системи. Номенклатура та морфологічні особливості пухлин, що походять із меланінутворюючої тканини. Пухлини із камбіальних ембріональних тканин. Пухлини дитячого віку, що розвиваються по типу пухлин дорослих.

Номенклатура пухлин з епітелію. Морфологічні особливості пухлин з епітелію без специфічної локалізації. Доброякісні і злоякісні пухлини з покривного епітелію. Органоспецифічні пухлини щитовидної залози, нирок, шкіри: доброякісні і злоякісні. Доброякісні і злоякісні пухлини матки, яєчників та молочної залози, види, морфологія. Класифікація і морфологічні особливості пухлин центральної нервової системи. Доброякісні нейроектодермальні пухлини. Низькодиференційовані і ембріональні нейроектодермальні пухлини. Доброякісні і злоякісні пухлини мозкових оболонок. Зрілі і незрілі пухлини периферичних нервів. Доброякісні і злоякісні пухлини симпатичних гангліїв. Меланома, класифікація. Невуси. Особливості зрісту пухлин дитячого віку.

Тема 8. Практичні навички: розділ “Загальнопатологічні процеси”: дистрофії, некроз, гемодинамічні розлади, запалення, імунопатологічні процеси, регенерація, процеси адаптації та компенсації, пухлини.

Відпрацювання практичних навичок.

Змістовий модуль 2.

“Патологічна анатомія хвороб органів та систем органів. Патоморфологія інфекційних захворювань”.

Тема 9. Анемії. Тромбоцитопатії. Лейкози, лімфоми.

Визначення, класифікація та морфологічна характеристика анемій. Визначення, класифікація, морфологічна характеристика тромбоцитопеній та тромбоцитопатій. Класифікація, морфологічна характеристика коагулопатій. Визначення, класифікація, загальна морфологічна характеристика лейкозів. Види, стадії перебігу, морфологічна характеристика гострого лейкозу. Види, стадії перебігу, морфологічна характеристика хронічного лейкозу. Загальна характеристика, класифікація, прояви та прогноз ходжкінських та неходжкінських лімфом.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

Тема 10. Захворювання серцево-судинної системи. Атеросклероз та артеріосклероз. Ішемічна хвороба серця. Гіпертонічна хвороба та симптоматичні артеріальні гіпертензії. Системні захворювання сполучної тканини з аутоімунізацією: ревматизм, системний червоний вовчак, ревматоїдний артрит системна склеродермія, дерматоміозит, хвороба Бехтерева. Церебро-васкулярна хвороба. Хвороба Альцгеймера. Розсіяний склероз. Боковий аміотрофічний склероз. Постреанімаційна енцефалопатія.

Визначення атеросклерозу, фактори ризику, сучасні теорії. Морфогенез макроскопічних змін при атеросклерозі. Морфогенез мікроскопічних змін при атеросклерозі. Клініко-морфологічні форми атеросклерозу, органи ураження при атеросклерозі. Визначення, фактори ризику, зв'язок ішемічної хвороби серця з атеросклерозом і гіпертензією. Морфологія гострого, рецидивуючого та повторного інфаркту міокарда. Наслідки, ускладнення, причини смерті при інфаркті міокарда. Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті при хронічній ішемічній хворобі серця. Гіпертонічна хвороба: визначення, фактори ризику. Морфологічні зміни в судинах, серці, зміни в органах при гіпертонічній хворобі.

Загальна характеристика системних хвороб сполучної тканини: порушення імунного гомеостазу і системна прогресуюча дезорганізація сполучної тканини при ревматичних хворобах. Морфологія хвороби Бехтерева. Морфогенез, патоморфологія, ускладнення та причини смерті при системному червоному вовчаку. Патологічна анатомія, вісцеральні прояви, ускладнення, причини смерті при системній склеродермії. Патологічна анатомія дерматоміозиту. Ускладнення, причини смерті. Кардіоміопатії, ендокардит Леффлера, ідіопатичний міокардит, набуті вади серця. Системні васкуліти. Патоморфологія системних васкулітів: неспецифічного аортоартеріїта, вузликowego периартеріїта, гранульоматоза Вегенера, облітеруючого тромбангіїта. Патологічна анатомія набутих вад серця. Патологічна анатомія набутих (вторинних) кардіоміопатій.

Загальна характеристика, класифікація, фонові захворювання і фактори ризику церебро-васкулярної хвороби. Інфаркт (ішемічний інсульт) головного мозку: морфологічна характеристика. Морфологічна характеристика, наслідки геморагічного інсульта. Морфологічна характеристика, ускладнення спонтанного внутрішньочерепного крововиливу. Морфологічна характеристика, ускладнення спонтанного субарахноїдального крововиливу. Морфологічна характеристика, ускладнення хвороби Альцгеймера. Морфологічна характеристика, ускладнення розсіяного склероза. Морфологічна характеристика, ускладнення бокового аміотрофічного склероза. Морфологічна характеристика, ускладнення постреанімаційної енцефалопатії. Морфологічна характеристика, ускладнення хвороб периферійної нервової системи.

Тема 11. Захворювання органів дихання. Хвороби нирок

Морфологічна характеристика гострих бронхітів. Сучасна класифікація пневмоній. Морфологічна характеристика та ускладнення гострої осередкової пневмонії, лобарної пневмонії, гострої інтерстиційної пневмонії. Морфологічна характеристика

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

гострих деструктивних процесів легень. Визначення та класифікація, морфологічна характеристика та ускладнення хронічних неспецифічних захворювань органів дихання: хронічного бронхіту, хронічної обструктивної емфіземи, бронхоектатичної хвороби, бронхіальної астми. Морфологічна характеристика ідіопатичного легеневого фіброзу. Пухлини органів дихання.

Сучасна клініко-морфологічна класифікація хвороб нирок. Хронічний гломерулонефрит: морфологічна характеристика, наслідки. Класифікація, морфологічні прояви ідіопатичного нефротичного синдрому. Морфологічні прояви мембранозної нефропатії. Морфологічна характеристика, прогноз некротичного нефрозу, тубулоінтерстиційного нефриту, гострого та хронічного пієлонефриту. Морфогенез та морфологічна характеристика нефролітіазу, наслідки. Хронічна ниркова недостатність. Нефросклероз.

Тема 12. Хвороби кишково-шлункового тракту печінки та підшлункової залози. Патологічна анатомія хвороб ендокринних залоз.

Хвороби стравоходу, морфологічна характеристика. Патологічна анатомія гастриту. Патоморфологія виразкової хвороби. Ускладнення виразкової хвороби. Патоморфологія неспецифічного виразкового коліту. Патоморфологія хвороби Крона. Клініко-морфологічні форми та ускладнення апендициту. Морфогенез, форми, морфологічна характеристика гострого та хронічного гепатитів. Визначення, морфологічна характеристика, прогноз токсичної дистрофії печінки. Морфологічна характеристика найважливіших типів цирозу. Патоморфологія жовчно-кам'яної хвороби. Патоморфологія гострого та хронічного холециститу. Морфологічна характеристика, ускладнення гострого та хронічного панкреатиту. Пухлини шлунково-кишкового тракту. Пухлини печінки та підшлункової залози.

Патологічна анатомія захворювань гіпофізу (морфологічна характеристика, ускладнення та причини смерті при хворобі Іценко-Кушинга, акромегалії, нецукрового діабету), щитоподібної залози (морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки хвороби Грейвса, гіпотиреоїдизму, кретинізму, мікседеми, патоморфологія тиреоїдиту Хашимото), наднирників (первинної хронічної недостатності коркової речовини наднирників — хвороба Адисона) та гострої — синдром Уотерхауза-Фридеріксена). Морфологічна характеристика цукрового діабету. Ускладнення цукрового діабету: морфологічна характеристика діабетичної макро- та мікроангіопатії.

Тема 13. Патоморфологічні зміни хвороб, пов'язаних з харчуванням. Авітамінози. Професійні хвороби. Променева хвороба. Паратиреоїдна остеодистрофія, остеомієліт, фіброзна дисплазія, остеопетроз, хвороба Педжета, м'язові дистрофії, міастенія.

Морфологічна характеристика порушеного і недостатнього харчування. Патологічна анатомія, наслідки, причини смерті при ушкодженнях, що пов'язані з впливом фізичних факторів зовнішнього середовища: промислового шуму, електромагнітних хвиль радіочастот, іонізуючих випромінювань, електричного струму,

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

температурних впливів. Морфологічні зміни кісток при гіперпаратіреїдній дистрофії. Морфологічна характеристика, ускладнення хвороби Педжета. Морфологічна характеристика, ускладнення фіброзної дисплазії. Морфологічна характеристика, ускладнення остеомієліту

Тема 14. Патологія жіночої та чоловічої статеві системи. Захворювання молочної залози.

Морфологічні прояви запальних захворювань ендометрія та міометрія. Морфологічні прояви передракових процесів та пухлин ендометрія та міометрія. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки запальних захворювань молочної залози. Морфологічна характеристика фіброзно-кістозних змін молочної залози, рак молочної залози. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки доброякісної нодулярної гіперплазії передміхурової залози. Морфологічна характеристика запальних захворювань яєчок.

Тема 15. Пре- та перинатальна патологія. Пологова травма. Патологія вагітності, післяпологового періоду і плаценти.

Періодизація життя людини. Пренатальний період, його тривалість, недоношеність, переношеність, морфологічні характеристики. Стадії пренатального періоду та патологія, що розвивається у ці періоди. Морфологічна характеристика, прогноз затримки внутрішньоутробного розвитку плоду. Морфологічна характеристика внутрішньоутробних інфекцій плоду. Морфологічна характеристика гемолітичної хвороби немовлят. Морфологічна характеристика геморагічної хвороби немовлят. Морфологічна характеристика, ускладнення пневмопатій. Морфологічна характеристика, наслідки неінфекційних фетопатій: діабетичної та алкогольної фетопатії. Класифікація та морфологія уроджених вад розвитку. Асфіксія новонароджених, морфологічна характеристика, наслідки. Пологова травма. Пологова травма: класифікація та морфологія. Класифікація, морфологічна діагностика, ускладнення і наслідки ектопічної вагітності. Класифікація, морфологічна характеристика ОРН-гестозів. Класифікація, морфологічна характеристика та прогноз трофобластичної хвороби.

Тема 16. Загальні поняття інфекційної патології людини. Класифікація інфекційних хвороб. Кишкові інфекційні хвороби. Карантинні інфекції. Вірусні повітряно-краплинні інфекції. Коронавірусна хвороба. ВІЛ-інфекція та СНІД. Сказ.

Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при черевному тифі, сальмонельозі. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при бактеріальній дизентерії. Карантинні інфекції. Холера: клініко-морфологічні форми, ускладнення, причини смерті. Чума: клініко-морфологічні форми, ускладнення, причини смерті. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при респіраторних вірусних інфекціях (грип, парагрип), коронавірусній хворобі, ВІЛ-інфекції, сказі. Рикетсиози. Пріонові інфекції. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при висипному тифі. Морфологічна

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

характеристика, ускладнення прионових уражень ЦНС. Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті при СНІДі.

Тема 17. Інфекції дитячого віку. Туберкульоз. Сепсис. Сифіліс. Гельмінтози. Мікози.

Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при scarlatinі. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при дифтерії. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при коклюші. Тканинні реакції при туберкульозі. Патологічна анатомія первинного туберкульозу, первинний туберкульозний комплекс. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при гематогенному туберкульозі. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при вторинному туберкульозі. Сучасний патоморфоз туберкульозу. Клініко-анатомічні форми сепсису: септицемія, септикопемія, септичний (інфекційний) ендокардит. Патоморфологія уродженого сифіліса. Патоморфологія набутого сифіліса. Хвороби, збудниками яких є найпростіші, гельмінти. Мікози. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при захворюваннях, спричинених найпростішими: малярії, балантидіазі, амебіазі. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки, причини смерті при захворюваннях, спричинених гельмінтами: трихінельозі, ехінококозі, цистицеркозі, опісторхозі, шистосомозі.

Тема 18. Практичні навички: розділ “Патологічна анатомія хвороб органів та систем органів. Патоморфологія інфекційних захворювань”.

Відпрацювання практичних навичок.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Атлас мікропрепаратів з патоморфології / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, Н.В.Ройко та ін.; ВДНЗУ “УМСА”.- Полтава, 2018.-190с
2. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 1 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. видання. Видавництво: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Медицина”. – Х ІІ. – 2019. – 420с.
3. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 1 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. видання. Видавництво: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Медицина”. – Х ІІ. – 2019. – 420с.
4. Патоморфологія. Загальна патоморфологія: навчальний посібник / за ред. Я.Я. Боднара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. - Нова Книга, 2020. - 248 с.
5. Патоморфологія основних захворювань серцево-судинної системи: навчальний посібник / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, Н.В. Ройко. – Полтава: “УМСА”. – 2019. – 150с.

Додаткова:

1. Патоморфологія : нац. підруч. / В.Д. Марковський, В.О. Туманський, І.В.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової
медицини**

Сорокіна [та ін.]; за ред.. В.Д. Марковського, В.О. Туманського. – К.: ВСВ
«Медицина», 2015. – 936с.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних патоморфологічних завдань, оцінювання активності на занятті. Засоби діагностики рівня підготовки здобувачів вищої освіти: розв'язування тестових завдань з бази ліцензійного іспиту КРОК; структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь (оцінка знань та вмінь аналізувати та трактувати макро- та мікроскопічні зміни клітин, тканин, органів і систем при тих чи інших патологічних процесах); співбесіда.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті

При оцінюванні засвоєння кожної теми здобувачу вищої освіти виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою («2», «3», «4», «5»).

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі, тестів
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

2. Оцінка практичних навичок з теми заняття:

- методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач знає програму в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; виконує практичні завдання різного ступеню складності (вирішує ситуаційні клінічні задачі, тести, вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом).
«4»	Здобувач знає всю програму і добре розуміє її, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач освіти відповідає без помилок; виконує практичні завдання, відчуючи складнощі лише у найважчих випадках (орієнтується в межах вищезазначених питань та вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом);
«3»	Ставиться здобувачеві на основі його знань всього об'єму програми з предмету та задовільному рівні розуміння його. Здобувач спроможний вирішувати

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

	спрощені завдання за допомогою навідних питань; виконує практичні навички, відчуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно (має поверхнєве уявлення про патологічні стани та не вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом).
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не знає ні одного з вищезазначених питань, або знає менш ніж на 50% питань та не вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом.

Форми і методи підсумкового контролю: іспит.

До іспиту допускається здобувач, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на іспиті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності – високий (творчий).
Добре «4»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний).
Задовільно «3»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності – середній (репродуктивний).
Незадовільно «2»	Виставляється здобувачу вищої освіти, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини

	без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний).

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової
медицини

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.

